

Indikatorer for inkluderende vurderinger

Indledning

Ved anvendelsen af inkluderende vurderinger i det almene skolesystem skal politikker og praksis være udformet så de i videst muligt omfang fremmer læringen for alle elever. Den overordnede målsætning er en vellykket integration og deltagelse i undervisningen for alle elever.

European Agency for Development in Special Needs Education har i 3 år arbejdet med et projekt om *Vurdering i et inkluderende undervisningsmiljø* (<http://www.european-agency.org/site/themes/assessment/index.shtml>) og de 25 deltagende lande er blevet enige om en række hovedindikatorer og tilhørende forudsætninger for at kunne gennemføre inkluderende vurderinger.

Man har defineret syv områder af indikatorer for personer, strukturer og politikker: elever, forældre, lærere, skoler, tværfaglige teams af eksperter, politikker og lovgivning. Inden for hvert af disse områder har man foreslået en indikator – en erklæring som beskriver en afgørende forudsætning for et inkluderende vurderingsforløb.

Herudover har man fundet frem til en række andre forudsætninger for inkluderende vurderinger, som udover hovedindikatoren også skal være til stede.

Indikatorerne er udarbejdet som en vejledning til at sikre mest mulig inklusion i politikker, procedurer og praksis for elevvurderinger. Hensigten på nuværende tidspunkt er at bruge dem som en slags værktøjer til refleksion og videre undersøgelse snarere end som et kontrolredskab.

Det er opfattelsen at disse indikatorer kan vise sig meget nyttige ved overvågningen af nye udviklingstendenser, selv om både de overordnede indikatorer og de øvrige forudsætninger kræver yderligere bearbejdning for at kunne påvise en fremgang i brugen af inkluderende elevvurderinger.

Indikator for eleven

Alle elever skal involveres i og have mulighed for at påvirke deres egen vurderingsproces, udvikling, iværksættelse og evaluering af egne mål for læringen.

Forudsætninger

- Der skal være en række strategier og værktøjer til at få eleverne til at lave selv-vurderinger, fastsætte egne målsætninger og udvikle metakognitive færdigheder og strategier.
- De involverede parter skal være enige om at elevvurderinger fokuserer på at fastsætte specifikke og realistiske målsætninger som forbedrer læringen.
- Lærerne skal give passende og motiverende feedback til hver enkelt elev.
- De anvendte strukturer og mekanismer skal give eleverne mulighed for at bidrage til vurderinger og planlægning og til arbejdet i de tværfaglige teams.

Indikator for forældrene

Forældre skal inddrages i og have mulighed for at påvirke de vurderingsprocedurer der vedrører deres barn.

Forudsætninger

- Forældre skal have ret til at kræve bestemte procedurer for vurdering af deres barn og skal have mulighed for at afvise eller acceptere resultatet af vurderingen.
- Forældre skal inddrages i udvikling, iværksættelse og evaluering af deres barns målsætninger for læringen.
- Der skal være strukturer og mekanismer som giver forældre mulighed for at bidrage til arbejdet og planlægningen af vurderingerne i klassen, i skolen og i de tværfaglige teams.
- Lærerne, skolen og de politiske beslutningstagere skal kunne forstå og anerkende forældrenes rolle i barnets inklusionsproces.

Indikator for lærerne

Lærere bruger vurderinger som et redskab til at fremme elevens muligheder for læring ved at fremsætte mål for eleven og for sig selv (ved anvendelsen af effektive læringsstrategier for en bestemt elev) og ved at give feedback på læringen, både til eleven og hinanden.

Forudsætninger

- Klasselæreren har ansvaret for at alle elever får en formativ vurdering af deres læring.
- Lærerne skal forstå det vigtigste formål med vurderingen: at fastsætte de næste skridt i læringsprocessen og ikke blot at sammenligne eleverne med nogle eksterne normer eller med andre elever.
- Lærerne skal benytte sig af en bred vifte af strategier som giver dem mulighed for at give effektiv og motiverende feedback til elever og andre involverede.
- Lærerne skal have den rette undervisning og støtte i at anvende planer, metoder og tilgange til vurderingen som passer ind i elevens individuelle undervisningsplan eller andre målrettede tiltag.
- Lærerne skal have adgang til mange forskellige slags værktøjer og metoder til elevvurderinger.
- Lærerne skal have en holistisk/økologisk tilgang til elevens læring, hvor der tages højde for både akademiske, adfærdsmæssige, sociale og følelsesmæssige aspekter af læringen. Der skal også tages hensyn til omgivelserne i hjemmet og i skolen og den sammenhæng vurderingen foretages i.

- Elevvurderinger i klassen skal involvere flere aktører – eleven, lærerne og støttepersonale, forældre, familie og klassekammerater, andre lærere og støttepersonale samt tværfaglige teams efter behov.

Indikator for skolerne

Skolerne skal have en vurderingsplan som beskriver formålet med og brugen af elevvurderinger, ansvar og rollefordeling samt en klar formulering af hvordan vurderinger bruges til at støtte alle elevers forskellige behov.

Forudsætninger

- Skolelederne er ansvarlige for elevernes læring og skal bruge den relevante dokumentation ved vurderingerne.
- Skolen skal selvstændigt tilrettelægge de bedst mulige metoder til fremme af inklusion og inkluderende vurderinger.
- Skoleledelsen skal tydeligt vise interesse i at fremme inkluderende vurderinger.
- Skolelederne har ansvaret for at benytte vurderingsmetoder der opfylder forskellige formål: at fremme den individuelle læring og at overvåge og evaluere vurderingerne.
- Skolen skal have et fælles sprog som kan bruges både af elever, forældre, lærere og andre fagfolk. Sproget skal også bruges i skolesystemet til at overvåge læringen på en måde som fremmer skolens overordnede kvalitet og effektivitet.
- Den akademiske og sociale læring og vurdering skal hvor det skønnes nødvendigt, tilpasses den enkelte elevs særlige behov.
- Al planlægning skal foregå med udgangspunkt i at der er tale om teamwork, hvor elever, forældre og andre fagfolk aktivt inddrages.
- Skolelederne skal overvåge vurderingsprocesserne med henblik på at kunne støtte lærerne i arbejdet.
- Skoleinspektører skal yde støtte og give lærerne tid og fleksibilitet til at indføre vurderinger for læringen og indarbejde resultaterne i den daglige undervisning.
- Skolelederne skal tilrettelægge og støtte det nødvendige samarbejde mellem lærerne.
- Skolelederne skal bidrage til at udvikle samarbejdet med andre skoler og organisationer som for eksempel universiteter eller forskningsinstitutter, for at fremme udveksling af viden om god vurderingspraksis.

Indikator for tværfaglige vurderingsteams

Tværfaglige teams – uanset faglig sammensætning eller medlemskab – skal støtte alle elevers inklusion, undervisnings- og læringsprocesser.

Forudsætninger

- Tværfaglige teams skal støtte lærernes arbejde med at fremme undervisning, læring og inklusion.
- Ansvar for elevernes læring og undervisningsmæssige vurdering skal altid ligge hos klasselærerne og skolen.
- De tværfaglige teams skal arbejde på at fremme undervisning og læring for alle elever – ikke kun elever med særlige undervisningsmæssige behov.
- Resultater fra vurderinger foretaget af tværfaglige teams skal kunne bruges direkte i undervisningen og læringen.
- Tværfaglige vurderingsteams skal prioritere samarbejde og deltagelse af elever, forældre, lærere og andre fagfolk.
- Ved vurderinger foretaget af tværfaglige teams skal der tages højde for elevens læringsmiljø og den sammenhæng vurderingen foregår i.
- Tværfaglige teams fungerer som "multiplikatorer" for god praksis ved at dele eksempler på innovative vurderingsmetoder og -værktøjer osv.

- Tværfaglige teams inddrager skolernes vurderingsplaner i arbejdet.
- Tværfaglige teams benytter sig af tiltag som "vurdering gennem intervention".
- Tværfaglige teams bruger en bred vifte af tiltag og teknikker.
- Tværfaglige teams bruger vurderingsredskaber som understøtter eksperter fra forskellige områder gennem et fælles sprog og strategier for samarbejde.

Indikator for vurderingspolitikker

Politikker og procedurer for vurderinger skal understøtte og fremme en vellykket inklusion og deltagelse af alle elever, som klarer sig dårligt og er udsatte for eksklusion, herunder elever med særlige undervisningsmæssige behov.

Forudsætninger

- Politiske beslutningstagere skal tage ansvar for at udvikle vurderingspolitikker som støtter inklusion af den enkelte elev og forældrene mest muligt.
- Politiske beslutningstagere skal sørge for fleksible finansieringsmuligheder der fremmer iværksættelsen af de politikker som er til størst gavn for inklusionen.
- Bekendtgørelser vedrørende politikker for elever med særlige undervisningsmæssige behov skal indarbejdes i de generelle politikker for undervisningen.
- Vurderingspolitikker skal ledsages af lokale planer udarbejdet af alle involverede parter.
- Det vigtigste mål for vurderingsprocedurerne som skal defineres i alle politikker skal være at støtte undervisning, læring og fremskridt for alle elever.
- Politikkerne for vurdering skal sikre at de anvendte metoder passer til formålet og at brugen af dem kontrolleres løbende.
- Vurderingspolitikker skal fastlægge ansvaret for lærere, skole og tværfaglige teams.
- Vurderingspolitikker skal definere hvilken støtte og undervisning der tilbydes lærere, skoler og tværfaglige teams for at kunne gennemføre deres arbejde.
- Der skal være tilstrækkelig og fleksibel støtte og ressourcer til skoler og lærere.
- Ved kontrol af undervisningsstandarder skal der bruges et bredt udvalg af dokumentation - ikke blot information fra elevvurderinger.
- Vurderingspolitikker skal understøtte princippet om inklusion af elever med særlige undervisningsmæssige behov med så få restriktioner som muligt.
- Alle politikker skal støtte et holistisk/økologisk syn på læring under hensyntagen til omgivelserne (skolen og familien), sociale og følelsesmæssige færdigheder samt akademiske målsætninger for læringen.
- Procedurerne for vurdering skal være tilgængelige for alle elever og tilpasset deres særlige behov (for eksempel blindskrift, tolkning osv.).
- Formative vurderinger skal tage højde for indholdet og de målsætninger for læringen som er fastsat i læseplaner og andet materiale.
- Vurderingspolitikker skal så vidt muligt udformes universelt og skal indeholde fleksibilitet og muligheder for at tilgodese så mange forskelligartede behov som muligt.
- Vurderingspolitikker skal anerkende brugen af alternative, summative vurderinger og kvalifikationer der giver adgang til arbejdsmarkedet for elever med specifikke undervisningsmæssige behov.
- Vurderingspolitikker skal sigte på at lette det nødvendige samarbejde med øvrige sektorer (for eksempel sundheds- og socialektoren).
- Vurderingspolitikker skal lette udvekslingen af information om god praksis og støtte forskningen og udviklingen af nye metoder og værktøjer.
- Vurderingspolitikker skal kontrolleres i forhold til deres evne til at skabe lige muligheder for alle elever.
- Ændringer i vurderingspolitikker skal begrænses til et minimum ved at evaluere virkningen af nye politikker og praksis så tidligt som muligt i planlægningsfasen.

Indikator for lovgivningen

Lovgivningen for vurderinger skal til enhver tid fremme iværksættelsen af inkluderende vurderinger.

Forudsætninger

- Al lovgivning vedrørende elever med særlige undervisningsmæssige behov skal indarbejdes i den generelle lovgivning på undervisningsområdet.
- Det erklærede formål med vurderingssystemet er at indføre inkluderende vurderinger for alle elever.
- Selv om vurderinger kan være omfattet af lovgivningen af en række årsager – som en støtte i læringen og som et middel til overvågning og evaluering – så kan lovgivningen for vurderinger i sig selv fremme princippet om at vurderinger anvendes som en hjælp i undervisningen og elevens læring og ikke som et redskab til at klassificere eleverne, kontrollere skolerne eller fordele ressourcerne.
- Alle elever har ret til at deltage i vurderingerne på en måde der opfylder deres individuelle behov bedst muligt.
- Elever har ret til at få foretaget formative vurderinger, hvor resultaterne anvendes direkte i undervisningen.
- De i lovgivningen fastsatte procedurer for en foreløbig afgrænsning af elevernes særlige undervisningsmæssige behov skal struktureres bedre, så resultaterne kan anvendes direkte i undervisningen og når der interveneres.
- Forældre og/eller plejere skal have ret til at blive inddraget i alle stadier af vurderingen af deres barn.
- Lovgivningen skal sikre kontinuitet i politikker, foranstaltninger og støtte på tværs af geografiske områder inden for et land eller en region.